

Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Ὁ Λομπρόζος — ὁ Cesar Lombroso — εἶναι ἀπὸ τινος καιροῦ πολὺ τῆς μόδας· ὁ ἰταλὸς φυσιολόγος ἔχει φήμην φοβεροῦ ἐπιστήμονος, μὲ κῦρος, μὲ αὐθεντίαν, μὲ πρωτοτυπίαν ἰδεῶν ἡ ὁποία παρα πολὺ ὀλίγον σέβεται τὰς γυναικὰς μὰς προλήψεις· ἀλλὰ πρὸ πάντων εὐρίσκεται εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦ ὅταν ἐξηγεῖ, μὲ ὅλα τὰ τρομερὰ ἐφόδια τῆς σοβαρωτάτης τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ζητήματα τόσον ἀπλᾶ — ποὺ μᾶς φαίνονται δηλαδὴ τόσον ἀπλᾶ — ὥστε ποτὲ δὲν ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μὰς νὰ τὰ ἐξηγήσωμεν. Τὴν τελευταίαν αὐτὴν φορὰν οἱ καρποὶ τοῦ δένδρου τούτου τῆς γνώσεως, τὰ ξυνόμηλα τοῦ Λομπρόζου, εἶναι ὀλίγον σκανδαλιστικὰ διὰ τοὺς ἑραστὰς τοῦλάχιστον καὶ τὰς γυναῖκας, δηλ. διὰ τὰ τέσσαρα τέταρτα τῆς... Ἀνθρωπολογίας. Ἀκούσατε, ποιηταί, καὶ φοβίσατε! ποὺ νὰ εἴξευρεν ὁ δυστυχὴς μὰς ὁ Παράσχος ὅταν ἔγραφε τὸν φλογερὸν ἐκεῖνον στίχον: «*Εἶναι τὸ φίλημα τροφὴ πυρίνης τῆς καρδίας...*» πῶς εὕρισκετο τόσον κοντὰ καὶ τόσον μακρὰ συγχρόνως ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν! ἔ! ναί· τὸ φίλημα εἶναι, ἢ μᾶλλον ἦτο, τροφὴ ὅχι δυστυχῶς πυρίνη, ὅχι δυστυχῶς τῆς καρδίας· ἀλλ' ἀπλούστατα καὶ πεζότατα τοῦ χυδαίου αὐτοῦ σάκκου τὸν ὅποιον ὀνομάζομεν στόμαχον. Ἡ Ἀρχὴ τοῦ *Φιλήματος*—οὕτως ἐπιγράφεται τὸ ἐν ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἄρθρα τοῦ Λομπρόζου—ἀνάγεται εἰς τὴν κατὰστασιν ἐκείνην τοῦ ἀνθρώπου τῶν πρώτων ἡμερῶν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀσχημάτιστος ἀκόμη Εὐα παρεῖχεν τὴν τροφὴν εἰς τοὺς υἱούς της μὲ τὸν χηνωδέστερον τρόπον, τούτέστι μὲ τὰ χεῖλη της. Ἀλλ' εἶναι αὕτη μία ὀλόκληρος ἱστορία γεμάτη ἀπὸ λεπτεπιλέπτους παρατηρήσεις, δυσχενεύτου ἐπιστημοσύνης, τὴν ὁποίαν σήμερον παρακάμπτομεν διὰ νὰ ἐπιληφθῶμεν τοῦ ἄλλου τελευταίου θέματος τοῦ σοφοῦ ἰταλοῦ, ὅχι ὀλιγώτερον ἐνδιαφέροντος, ὅχι ὀλιγώτερον τρυφεροῦ, ὅχι ὀλιγώτερον δυσκόλου. Ἡ θέσις τοῦ ζητήματος (δημοσιευθέντος ἐν τῇ *Revue des Revues* τῶν Παρισίων) ἔχει ὡς ἑξῆς: Αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ ἐπιδείξωσιν ἰκανότητα καὶ τάλαντον εἰς καθὲ εἶδος, μεγαλοφυΐαν ὅμως εἰς οὐδὲν; οὐδέποτε: ὁ ρωμαῖος φυσιολόγος θεωρεῖ τὴν θέσιν του, ὅπως τὴν προσβάλλει, διδόμενον ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως, πρᾶγμα ἀποδεδειγμένον ὑπὸ τῆς καθημερινῆς καὶ αἰωνίου πείρας. Φυσικῶς κατόπιν αὐτῆς τῆς κατηγορηματικῆς διατυπώσεως ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῶσιν αἱ ἀφορμαί, τὰ αἷτια αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Ἡ ἐπίδρασις τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀμάθεια εἰς τὴν ὁποίαν συνήθως κρατοῦμεν τὴν γυναῖκα, τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα προσβάλλομεν εἰς τὸν δρόμον της ὅταν θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ αὐτῆς, ὅλα ταῦτα παρουσιάζονται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν νοῦν ἐκεῖνου ὅστις ἐπιπολαιῶς καὶ γυναικαρέσκως θέλει νὰ ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα. Αὐτὰ πραγματικῶς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ ὅπλα μετεχειρίσθησαν αἱ Παρισιναὶ γυναῖκες, αἱ μεγάλα ἀντιπρόσωποι τοῦ ὥραίου φύλου, ὅσαι πληρεῖς ἀγανακτήσεως θεώρησαν καθήκον των ν' ἀντικρούσωσι τὰς προσβολὰς ταύτας. Καὶ ὁ δεινὸς ἄγγλος φιλόσοφος Stuart Mill διὰ τοῦ περιφήμου του βιβλίου: *Assujettissement des Femmes* (γαλλικὴ μετάφρασις τοῦ Cazelles) ὑπεστήριξεν μετὰ τόσης δυνάμεως ἄλλοτε καὶ διὰ τῶν ἰδίων σχεδὸν ἐπιχειρημάτων ὅτι ἡ ὑποδεεστέρη κατὰστασις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι νόμος φυσικὸς δὲν εἶναι τάξις φύσεως, ἀλλ' εἶναι θέσει ἀποτέλεσμα μοιραίων κληρονομικῶν λόγων, τῶν ὁποίων θύματα εἶναι αἱ γυναῖκες· καὶ ὅτι δύο ἢ τριῶν τὸ πολὺ αἰῶνων μόρφωσις καλῶς διευθυνομένη καὶ ἐλευθέρως θ' ἀρκέσῃ διὰ ν' ἀποκτήσουν πλήρη ἰσότητα ἀν' ὅχι ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν.

"Αγχι καὶ θαυμασταὶ ὄλ' αὐταὶ αἱ ἐνστάσεις, ἀλλὰ τὰς προεῖδεν ὁ ἀπαίσιος ὁ Λομπρόζος, ἀλλὰ τὰς ἐπολέμησε ἐξ ὅλων τῶν σημείων μὲ καὶ διαβολικοὺς καὶ ἀπροσδοκίτους ἀντιλόγους, ἀληθινὰ μοναδικῆς ὀξύτητος. Εἶναι, λέγει, βέβαιον ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἄνδρες, ποὺ παίζουν πιάνο, τόσαι ἑκατοστίες, ὅσαι χιλιάδες γυναικῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ζωγράφων γυναικῶν εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὸν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν δοκτορισσῶν πλησιάζει τὰς τρεῖς χιλιάδες. Ὁ δρόμος λοιπὸν τὰς εἶναι ἀνοιχτός· ποὺ εἶναι ὅμως ὁ Μόζαρτ μὲ τὰ ζουπόν, ποὺ εἶναι ὁ Κώχ ἢ ὁ Παστέρ μὲ τὸν κορσέ, ποὺ εἶναι ὁ Δελακρουά ἢ ὁ Μεσσονιέ μὲ τὸ κρινολίνο! ποὺ εἶναι τέλος πάντων ἡ γυναικεία μεγαλοφυΐα εἰς αὐτὰ τοῦλάχιστον τὰ εἶδη ὅπου εὐρίσκονται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους μὲ τὸν ἄνδρα! Δὲν εἰμαι ἐγὼ βέβαια, ἀναγνώστρια, ποὺ θ' ἀπαντήσω εἰς αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν. Ὁ ἴδιος ἄλλως τε ἀερογράφος εἶναι ἡναγκασμένος νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αἰώνων ἐφάνησαν μερικαὶ γυναῖκες ποὺ πραγματικῶς ἐπλησίισαν εἰς τὰ σύνορα τῆς μεγαλοφυΐας· ἀλλὰ μὴ προεξοφλήσετε τὴν χαράν σας... Μὲ τὸν διασκεδαστικώτερον τρόπον ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν φαινομενικὴν ταύτην ἀντίφασιν. αὐταὶ λέγει αἱ γυναῖκες ἦσαν... ἄνδρες!!

Ἡ Γεωργία Elliot; ὅψις ἀνδρική, κεφαλή ὑπερμεγέθους, κόμη ἄτακτος, μύτη χονδρή, χεῖλη παχέα, μύσταξ εὐπερίγραφος, σιαγόνες ὀγκώδεις, πρόσωπον ἐπίμηκες ὥσπερ ἀλόγου...

Ἡ Γεωργία Σάνδη: ἀνδρική, ἀνδρικοτάτη φωνή· φέρει ἐξ ἐνστίκτου προτιμήσεως ἀνδρικήν ἐνδυμασίαν· ἡ Κα Staël ὅψις ἀνδρική· ὅλαι σχεδὸν αἱ μεγαλοφυεῖς γυναῖκες τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, αἱ διακριθεῖσαι ἐπ' ἐσχάτων, εἶχον ἀνδρικὰ χαρακτηριστικά· ὅλαι σχεδὸν ἔχουν τὴν κάτω σιαγὸν ἀνδρικήν κατασκευῆς, πρᾶγμα τὸ ὅποιον διὰ τὰς μεγάλας τραγωδούς, τὴν Σάρραν Βερνάρ καὶ τὴν Duze τὸ εἶχε καὶ πρὶν διαπιστώσει ἕνας ἄλλος Ἰταλός.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ Λομπρόζος ἐχαρακώθη ἀπρόσβλητος ὅπισθεν αὐτοῦ τοῦ σοφιστικοῦ καταφυγίου. Τοῦ πετᾶτε ἑξαφνα κατὰ πρόσωπον καμμιὰν περιφρήμον γυναῖκα;— δὴλ. ὄνομα γυναικὸς περιφρήμου, θέλω νὰ πῶ — ἀμέσως σᾶς τὴν ἐπιστρέφει δίκην τοπιοῦ κατὰ κεφαλῆς ἀφοῦ μεταβάλλῃ ταχυδακτυλογρικῶς τὸ γένος τῆς.

Ἀνακεφαλαίωσις τοῦ ζητήματος: φυσικὸς νόμος εἶναι ὅτι αἱ γυναῖκες οὐδαμῶς, οὐδέποτε εἶναι ἐπιδεκτικαὶ μεγαλοφυΐας. — Δὲν θὰ μὲ θεωρήσουν βέβαια ὑποχρεωμένον αἱ ἄβραι ἀναγνώστριά μου, νὰ τὰς ζητήσω συγγνώμην δι' ἔγκλημα καθοσιώσεως τὸ ὅποτον δὲν διέπραξα ἐγὼ· καὶ ἂν ἑξαφνα ὡς ἀπλοῦς χρονογράφος υἱοθετῶ τόσον λεπτόν δι' αὐτὰς ζήτημα, τὸ κάμνω ἐπειδὴ εἰμαι βέβαιος ὅτι οἱ νόμοι τῆς καρδίας των δὲν εἶναι τόσον αὐστηροὶ πρὸς τοὺς κλεπταποδόχους τοῦ εἶδους μου, ὅσον οἱ νόμοι τοῦ ἰσχύμου φύλου πρὸς τοὺς ἀληθινούς τοιούτους· ἐγὼ μάλιστα προχωρῶ καὶ περαιτέρω. Ὁ μέγας ποντίφηξ τῆς Ἀγίας Ἐδρας, ὅταν ἀπέθνησκε ὁ Ρενάν, ἀντὶ ὡς ἐπερίμεναν οἱ ἄγαν πιστοὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὴν πρὸς τὴν κόλασιν ἄγουσιν, διεκήρυξεν τὴν αἰρετικὴν ἐκείνην γλῶσσαν ἀπλούστατα ἀπεσταλμένον τοῦ Θεοῦ· ὅπως, ἀναιρουμένης τῆς πεπλανημένης ἐτεροδοξίας του, ἀναλάμψῃ φαινότερον τῆς πίστεως ἡ ἀλήθεια. Νομίζω ὅτι αὕτη ἡ ὑπόμνησις εἰς τὴν τόσον ἀνάλογον περίστασίν μας, ἐμοῦ μὲν μαρτυρεῖ τὸ ἀνοπισθόβουλον τῶν προθέσεων, ὑμᾶς δὲ τὰς ἐνδιαφερομένους προκαλεῖ εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ ζητήματος· ἡ Ἡρώ μας θὰ διευκολύνει τὸν ἀγῶνα σας, δημοσιεύουσα τὰς πρὸς αὐτὴν ἐπιστολάς, ὅσαι τοῦλάχιστον δὲν θὰ διακυβεύουσι τὴν γυναικείαν μεγαλοφυΐαν ἢ καὶ ἀπλῶς... εὐφυΐαν.